

Täysistunto

Torstai 22.9.2016 klo 16.02—21.13

2.3. Suullinen kysymys talousarvioesityksen tulonjakovaikutuksista (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 89/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Arhinmäki.

Keskustelu

16.47 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa herra puhemies! "Vahvojen ja hyväosaisten on kannettava muita suurempi vastuu." Näin pääministeri Sipilä sanoi, kun hallitusohjelma julkistettiin. Tämän lausunnon läpi katsoin myös hallituksen uutta budjettiesitystä. Siinä tosin ei ollut tulonjakovaikutusten arviointia — joko se ei kiinnosta hallitusta tai sitä ei vain kehdattu tehdä. Jouduimme itse teettämään laskelmat tulonjakovaikutuksista eduskunnan tietopalvelussa. Nämä vaikutukset ovat karua luettavaa. Hallitus antaa niille eniten, jotka tienavat yli 7 000 euroa kuukaudessa, ja toisaalta kaikkein suurituloisimmille yrittäjille. 20 prosentilla pienituloisimmista käteenjäävät tulot tulevat alenemaan ensi vuonna. Työttömät, suurin osa eläkeläisistä, opiskelijat ovat maksumiehinä samaan aikaan, kun hallitus antaa isotuloisimmille. Arvoisa pääministeri Sipilä, onko tämä oikeudenmukaista ja reilua? Onko tämä teidän mielestänne vahvojen ja hyväosaisten suurempaa vastuunkantoa?

16.48 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä me olemme nyt tekemässä? Me olemme pelastamassa hyvinvointiyhteiskuntaa ja pitkässä juoksussa varmistamassa sen, että me pystymme huolehtimaan niistä, jotka eivät pysty itsestään huolehtimaan. Tässä välillä me olemme joutuneet tekemään hankalia ja kipeitä leikkauksia, sen me olemme myöntäneet. Me teemme samanaikaisesti leikkauksia ja samanaikaisesti teemme koko ajan toimia sen eteen, että saamme tuon työllisyysasteen nousemaan, 100 000 työtöntä lisää töihin, ja sitten teemme isoja uudistuksia suuren määrän, jotta voimme vastata tuohon kestävyysvajeeseen. Jos emme tätä kaikkea pysty tekemään, niin meillä on hurja urakka edessä, joka ei ole mukava urakka — silloin me puhumme vain leikkauksista. Meidän on saatava työn määrää lisättyä, enemmän ihmisiä kantamaan sitä yhteistä vastuuta ja reppua.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän nyt niitä edustajia painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan, jotka haluavat esittää jatkokysymyksen.

16.50 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Sipilä, te sanoitte, että olette pelastamassa hyvinvointiyhteiskuntaa. Kysymykseni kuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2016 vp

luu: Miten hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseen sopii se, että niille, joilla on kaikkein suurimmat tulot, te annatte kaikkein eniten lisää, ja niiltä, joilla on kaikkein pienimmät tulot, te otatte pois? Eikö se teidän vetoomuksenne hyvinvoiville ja pärjääville nimenomaan tarkoittaisi sitä, että me, joilla menee hyvin, kannamme suuremman vastuun ja pidämme huolta vaikeina aikoina kaikkein vaikeimmassa asemassa olevista? Te, pääministeri Sipilä, tällä budjettiesityksellä teette juuri päinvastoin: te annatte niille, joilla on, ja otatte pois niiltä, joilla ei ole oikein mitään, mistä edes olisi antaa.

16.51 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmeisesti edustaja Arhinmäki viittaa yrittäjävähennykseen, mistä (Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä) tässä nyt puhutaan. Yrittäjävähennyksellä tähtäämme siihen, että kannustaisimme erityisesti yksinyrittäviä — jotka tekevät henkilöyhtiömuotoisesti töitä fysioterapeutteina, suutareina, kahvilayrittäjinä ja niin edespäin — palkkaamaan yhden henkilön siihen yritykseen. Eli tätä veroeroa, mikä syntyi viime kaudella, koska osakeyhtiöiden verokantaa laskettiin ja yksinyrittävien henkilöyhtiöiden verotusta on kiristetty, korjaamme nyt tällä yrittäjävähennyksellä, joka oli monen, monen puolueen hallitusohjelmassa. Yrittäjyyteen kannustaminen on se liima, mikä sitoo kaikkia kolmea hallituspuoluetta yhteen. Sitä kautta saamme myöskin sitten lisää työpaikkoja. (Välihuuto)

16.52 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti siitä teidän laskelmastanne puuttuu vielä se 30 miljoonaa, jonka hallitus on päättänyt kohdistaa kaikkein pienituloisimmille. Siihen pitää hakea malli, koska kaikkein pienituloisimmat eivät juuri maksa veroa, ja me haemme mallin, jolla se saadaan kohdistettua kaikkein parhaiten niin, että se osuu kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Mitä tulee tähän koko kysymykseen köyhyyden estämisestä, heikompiosaisten auttamisesta, niin kaikkein keskeisin keino on auttaa mahdollisimman moni työtön työhön. Tämä on hallituksen linjan keskeinen kysymys, ja kun me katsomme, missä on eniten potentiaalia, niin se on kotimarkkinoilla, kotimaisessa kysynnässä — siksi tuimme kilpailukykysovimusta työn verotuksen kevennyksellä kaikille tuloluokille. Tässä kävi vielä niin, että jos se olisi otettu puhtaasti kilpailukykysovimuksen mukaan, nämä veronkevennykset olisivat kohdistuneet vain suurituloisimmille. Hallitus kohdisti pieni- ja keskituloisille omansa, ja syntyi tämä prosentuaalinen tasaluku kaikille. Ulotimme tämän kevennyksen (Puhemies koputtaa) myös eläkkeensaajille, koska se on oikeudenmukaista. — Jatkan mielelläni seuraavassa puheenvuorossani.

16.53 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen päätösten tulonjakovaikutuksista on puhuttu paljon. Voisitteko te ajatella, että ennen kuin eduskunta nuijii budjetin valmiiksi, te itse arvioisitte budjetin tulonjakovaikutuksen, jossa me näkisimme, miten säästöt ja miten veronkevennykset vaikuttavat ihmisiin? Olen täysin samaa mieltä siitä, että työllisyys on se keskeinen tavoite, jolla Suomi pelastetaan, mutta meillä on syntymässä myös työssä käyvien köyhien luokka, jotka joutuvat turvautumaan yhä enemmän toimeentulotukeen ja muihin tulonsiirtoihin sen vuoksi, että se työ ei elätä. Tämäkin ongelma pitäisi katsoa läpi, koska silloin työ ei pelasta ihmistä köyhyydeltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2016 vp

16.54 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä VM arvioi myöskin näitä tulonjakovaikutuksia. Tämä budjetti valmistui kokonaisuudessaan vasta joitakin aikoja sitten, ja on iso työ käydä sitä läpi. Me haluamme kehittää näitä vaikutusten arviointeja. Meidän täytyy löytää siihen myöskin resursseja ja kehittää tätä, pidän sitä ehdottoman tärkeänä tulevaisuudessa.

Mutta vielä haluaisin jatkaa siitä, kun nimenomaan työllisyyteen ja kotimaiseen kysyntään panostetaan, että on vielä myöskin yksi elementti nimenomaan verotuksessa, jota olemme jo käyttäneet, ja se on se, että me olemme suunnanneet jo 450 miljoonaa pienten ja keski suurten ansiotulojen työtulovähennykseen, joka sekin auttaa nimenomaan pienituloisia ja kannustaa ottamaan työtä vastaan — jää pienestä tulosta enemmän käteen — ja sitä kautta voidaan auttaa heidän asemaansa.

Kyllä hallitus tekee paljon, ja kaikkein keskeisin asia on työllisyys. Meillä on paljon keinoja, joita tällä hetkellä ajamme sisälle.

16.55 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen vasen käsi ei tiedä, mitä oikea käsi tekee, ja se johtuu siitä, että te ette arvioi päätöstenne vaikutuksia ennen kuin annatte päätökset eduskunnalle. Eli kun te jätätte tekemättä vaikutusarvioinnit etukäteen, silloin te esimerkiksi toimitte omaa työllisyystavoitettanne vastaan. Me olemme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuulleet lukuisia asiantuntijoita näistä päätöksistä, joita hallitus nytkin esittää budjetissaan, ja monet asiantuntijat ovat tuoneet esille sen, että kun te eri tavoin leikkaatte kaikkein pienimpiä etuuksia, te työnnette ihmisiä työttömyysturvalta, perusturvalta ja niin edelleen toimeentulotuen puolelle. Kun te näin teette, te työnnette nämä ihmiset tämmöiseen loukkuun, josta on hyvin vaikea itse päästä pois. Se loukku on niin kuin katiska, niin kuin monet köyhyystutkijat ovat sanoneet. (Puhemies koputtaa) Kun hallitus yrittää säästää leikkaamalla perusturvaa, te aiheutatte pitkäaikaistyöttömyyttä omilla toimillanne.

16.56 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä hallitus toimii juuri päinvastoin: yrittää näitä loukkuja poistaa, esimerkiksi sillä, että nämä miljardin euron veronkevennykset, mitkä on tehty, on suunnattu pieni- ja keskituloisille ja eläkeläisille. 170 miljoonaa on tämä yhteissumma niille toimille, joilla kannustetaan yrittämiseen.

Mutta vielä tuohon edustaja Arhinmäen alkuperäiseen kysymykseen. Täytyy myöntää, että yhdessä asiassa olen pettynyt: siinä, miten ne, joilla menee kaikkein parhaiten, ovat vapaaehtoisesti lähteneet tekemään toimia. (Välihuutoja vasemmalta) Me emme pysty ottamaan etuja pois niiltä, joilla menee kaikkein parhaiten, (Vasemmalta: Verotus! — Puhemies koputtaa) vaan he päättävät itse esimerkiksi palkoistaan. Me täällä olemme yrittäneet näyttää esimerkkiä leikkaamalla 7 prosenttia (Puhemies koputtaa) ministereiden palkoista, ja toivoisin, että tämä henki 100-vuotiaan Suomen hengessä ja yhdessä tekemisen hengessä leviäisi. Suurituloisten palkkojen (Puhemies koputtaa) verotusta me olemme viime vuonna jo kiristäneet.

16.58 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän se tosiasia on, että se suurin tulonjakovaikutus ja se kuilu on työttömän ja työllisen välillä. Jos me saamme tähän maahan töitä, niin meillä tietyllä tavalla asiat lähtevät menemään paljon paremmin kaikilla, myöskin niillä, joilla ei ole töitä. Onneksi viime päivinä on puhuttu pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2016 vp

jon työllisyydestä ja yrittäjyydestä. On erittäin hienoa, että me olemme saaneet maksu-
rusteisen alvin, joka helpottaa sitten yrittäjän elämää ja kenties työllistämistä. On erittäin
hyvä, että me olemme saaneet yrittäjävähennyksen.

Mutta kysyn kuitenkin, pääministeri, vielä: Nythän yksi suuri haaste yrittäjyyden kas-
vattamiseksi on yrittäjän sosiaaliturva ja sen kehittäminen, ja sillä puolella voisi olla esi-
merkiksi, otan vaikka yhden esimerkin, yrittäjän perheenjäsenen tilanne. Silloin kun yrit-
tälä joutuu vähentämään yrityksestä työvoimaa, voi olla, että siellä on perheenjäseniäkin
palkkatyössä, mutta heidät tulkitaan yrittäjiksi ja he jäävät kokonaan sitten työttömyystur-
van ulkopuolelle. (Puhemies koputtaa) Olisiko tämältyylisiä elementtejä, jotka lisää kan-
nustaisivat yrittäjyyttä Suomeen ja lisääisivät työpaikkoja?

16.59 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tär-
keä havainto. Ensinnäkin melkein 80 prosentilla näistä henkilöyrittäjistä, joille tämä yrit-
tälävähennys tulee, yrityksen tulos on alle 30 000 euroa vuodessa. Eli he ovat pienituloi-
sia, alle keskitulaisia. Lisäksi meillä on täällä tällaisia hankalia porsaanreikiä, jotka ovat
nimenomaan perheenjäseniä koskevia. Esimerkiksi heidän työttömyysturvansa ja perus-
turvansa on monesti kyseenalaistettu sillä, että ovatko he kuitenkin käytännössä yrittäjiä,
tai heidät luokitellaan yrittäjiksi. Nyt kun me puoliväliriiheen mennessä teemme selvityk-
siä näistä työllistävistä toimista, nämä seikat ovat myöskin meidän selvitettävillä listoil-
lamme, joita valtiovarainministerin toimesta selvitetään.

17.00 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä,
asiahan on niin, että teidän hallituksenne eriarvoistaa suomalaista yhteiskuntaa, kasvattaa
tuloeroja ja lisää köyhyyttä. Asia on siis näin. (Välihuutoja)

Te äsken väititte, että te ette voi näille hyvätuloisille ihmisille tehdä yhtään mitään. Ar-
voisa pääministeri, on olemassa yksi hyvä keino. Se on verotus. Käyttäkää sitä. Te voitte
verotuksen kautta oikeudenmukaistaa suomalaisen yhteiskunnan tuloeroja, te voitte oikeu-
denmukaistaa eriarvoisuuskehitystä, te voitte vähentää köyhyyttä oikealla tavalla verotus-
ta korjaamalla. Miksi te, pääministeri, ette tee näin?

17.00 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me
olemme jatkaneet suurituloisten solidaarisuusveroa, alentaneet sen alarajaa ja olemme
myöskin nostaneet pääomaveroa. Me olemme tehneet siellä toimia, mutta niillä toimilla,
joilla veroastetta nostetaan, käy niin kuin viime kaudella kävi: 100 000 työtöntä lisää. Ve-
roasteen nostaminen syö suomalaisen yrityksen ja työntekijän kilpailukykyä, ja se on kier-
re, josta meidän nyt yksinkertaisesti on päästävä pois. Veroastetta nostamalla me emme
pysty Suomea saamaan kuntoon; me tarvitsemme työn määrää enemmän, työntekijöitä
enemmän, enemmän veronmaksajia. Tämä on hallituksen strategia, ei veroasteen nostami-
nen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä yksi vastauspuheenvuoro, ja sen saa kysy-
myksen alkuperäinen esittäjä edustaja Arhinmäki.

17.01 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, päämi-
nisteri Sipilä, nyt sekoitatte asioita. Te puhuitte yrittälävähennyksestä, me puhuimme koko
budjetin vaikutuksista. Silloin kun me olimme hallituksessa, etukäteen selvitettiin kaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 88/2016 vp

kien päätösten tulonjakovaikutukset — eikä se kovin vaikeaa ole, koska eduskunnan tietopalvelu on sen voinut jo selvittää, valtiovarainministeriö pystyy aina sen selvittämään. Meillä oli taulukossa Gini-kerroin jokaiselle päätökselle. Kysymys on siis siitä, että teillä ei ole edes halua puuttua tähän ongelmaan, koska te ette ole niitä selvittäneet.

Niissä maissa, joissa tuloerot ovat pienimpiä, on korkein työllisyys. Tuloerot lisäävät työttömyyttä. Nyt kysymys kuulukin: miksi te annatte yli 7 000 euroa kuukaudessa tienaa-ville kaikkein eniten ja otatte pienituloisimmilta pois? Työllisyyden näkökulmasta nimittäin pienituloisimmat käyttävät (Puhemies koputtaa) jokaisen euron ja sentin kotimaiseen kysyntään ja työhön, suurituloiset säästöihin, ulkomaanmatkoihin. Ne eivät palaa kotimaiseen työllisyyteen.

17.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis tietenkin me näemme sen, miten esimerkiksi verotuksen keventäminen vaikuttaa eri tuloluokissa, ja ne on käyty hyvin tarkkaan läpi. Se, mihin viittasin, on se, kuten sanoin, että meidän pitää kehittää näitä tulonjakovaikutusarviointiprosesseja (Outi Alanko-Kahiluoto: Ei, vaan käyttää!) — niitä pitää kehittää, meillä ei ole riittävän toimivia menetelmiä niihin — ja tämä prosessi on VM:ssä käynnissä. Mutta ne samat työvälineet, jotka ovat olleet teidän aiknanne, ovat edelleen käytössä, ja niitä käytetään.

Sanoisin vielä sen, että paras tapa köyhyyden torjumiseksi ja vähentämiseksi on työn lisääminen Suomessa, työttömien auttaminen työelämään. Se on meidän ykköstavoitteemme, ja se puolustaa sitä, että me olemme nimenomaan nyt panostaneet siihen, että työn tekemisen verotusta kevennetään, ja se tehdään tasaisesti kaikkiin tuloluokkiin, mikä lähtee liikkeelle jo siitä kiky-sopimuksen (Puhemies koputtaa) perusratkaisusta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.